

INNEHÅLL

FÖRORD TILL FEMTE UPPLAGAN	11
I STÅLBYGGANDE FÖRR OCH I FRAMTIDEN	13
1.1 Stålbyggandets historia.....	13
1.2 Svenska stålbyggnader.....	16
1.3 Varför bygga i stål?	19
Litteratur.....	21
Internet.....	21
Författare	21
2 STÅL.....	23
2.1 Tillverkningsprocesser.....	24
2.2 Uppbyggnad	28
2.2.1 Stålets faser och strukturer	29
2.2.2 Kolstål och kolmanganstål	29
2.2.3 Finkorn- eller mikrolegerade stål	29
2.2.4 Seghårdade och termomekaniskt valsade stål	30
2.2.5 Kallformningsstål	31
2.2.6 Rostfria stål.....	31
2.3 Elastisk och plastisk deformation	32
2.4 Stålets fysikaliska egenskaper	33
2.4.1 Arbetskurva	33
2.4.2 Seghet	35
2.4.3 Övriga egenskaper	37
2.5 Standarder för stål.....	37
Litteratur.....	38
Internet.....	38
Författare	38
3 KONSTRUKTIONSELEMENT	41
3.1 Varmvalsad stång	41
3.2 Varm- och kallvalsad plåt	43
3.3 Z-Stål	45
3.4 Svetsad balk.....	45
3.5 Konstruktionsrör	48
3.6 Tunnplåt och kallformade profiler.....	48
3.7 Kallformade profiler av grov- och mediumplåt.....	49
3.7 Konstruktionsrör i rostfritt stål	49
3.9 Toleranser och märkning	50
3.10 Leveranssätt.....	51
3.11 Materialpriser	51
Litteratur.....	51
Författare	51
4 SAMMANFOGNINGSMETODER.....	53
4.1 Svetsförband	54
4.1.1 Material och metoder	54
4.1.2 Elektroder.....	56

4.1.4	Svetstyper och beteckningar	59
4.1.5	Svettklasser.....	60
4.1.6	Svetsdiskontinuiteter	61
4.2	Skruvförband	62
4.2.1	Skruvförbandsklasser.....	62
4.2.2	Fästdon.....	64
4.2.3	Kant- och centrumavstånd	66
	Litteratur.....	66
	Författare	66
5	HALLBYGGNADER	69
5.1	Konceptuell utformning.....	70
5.2	Stomsystem	72
5.2.1	Laster	72
5.2.2	Lätta hallar	72
5.2.3	Tunga hallar	74
	Referenser	76
	Internet.....	76
	Författare	76
6	HUSBYGGNADER.....	79
6.1	Stomsystem	80
6.1.1	Stomstabilisering	81
6.2	Produkter till stålstommar	82
6.3	Vertikalt bärverk	83
6.4	Horisontellt bärverk	85
6.5	Bjälklag	85
6.5.1	Prefabricerade betongbjälklag	86
6.5.2	Delvis platsgjutna bjälklag	86
6.5.3	Lätta bjälklag.....	87
6.6	Stomkomplettering	89
6.6.1	Väggar.....	89
6.6.2	Fasader	90
6.6.3	Tak.....	92
6.7	Byggsystem	92
6.7.1	Stål-håldäckssystemet.....	93
6.7.2	Lättbyggnad med stål	93
	Litteratur.....	96
	internet.....	96
	Författare	96
7	STÅLBROAR.....	99
7.1	Historiska stålbroar	99
7.2	Allmänt om broar	102
7.3	Balkbroar i stål	103
7.3.1	Delarna i en balkbro.....	103
7.3.2	Samverkansbroar.....	106
7.3.3	Stålbalkbro med stålfarbana	107
7.3.4	Fackverksbroar	108
7.3.5	Lansering av balkbroar	109
7.4	Bågbroar i stål	110
7.5	Kabeluphängda broar	111

7.5.1	Snedkabelbroar	112
7.5.2	Hängbroar	114
	Litteratur	117
	internet	117
	Författare	117
8	DETALJUTFORMNING	119
8.1	Dimensionering	120
8.2	Pelarfot	121
8.3	Pelarskarv	123
8.4	Balk/pelarfästning	123
8.5	Pelartopp	125
8.6	Balkskarv	127
8.6	Balk/balkinfästning	128
8.8	Stånginfästning	129
	Litteratur	131
	Internet	131
	Författare	131
9	TILLVERKNING – MONTERING – KONTROLL	133
9.1	Tillverkning	134
9.1.1	Materiallager	135
9.1.2	Stångbearbetning	135
9.1.3	Plåtbearbetning	136
9.1.4	Sammanfogning	139
9.1.5	Tillverkningsnoggrannhet	141
9.2	Transporter	142
9.3	Montering	143
9.3.1	Stommontering	146
9.3.2	Tillfällig stagnering	148
9.3.3	Svetsning på byggplats	149
9.4	Kontroll	149
9.4.1	Materialkontroll	152
9.4.2	Utförandekontroll	152
9.4.3	Kontrollmetoder	153
	Litteratur	154
	INTERNET	155
	FÖRFATTARE	155
10	BRANDSKYDD	157
10.1	Projektering av brandskydd	157
10.1.1	Brandteknisk klassificering.....	158
10.2	Brand	159
10.2.1	Brandförlopp	159
10.2.2	Brandspridning.....	160
10.3	Förebyggande brandskydd	161
10.3.1	Sprinkler	161
10.3.2	Brandgasventilation.....	162
10.3.3	Utrymningsvägar	162
10.3.4	Avskiljande konstruktioner	162
10.3.5	Brandskydd av bärande stommar.....	163
10.4	Brandskyddsteknisk dimensionering	166

10.5 Dimensionering med klassificerade produkter.....	167
10.5.1 Bestämning av sektionfaktor.....	168
10.5.2 Dimensionerande last vid brand.....	169
10.5.3 Dimensionering.....	169
10.5.4 Dimensioneringsexempel.....	171
10.6 Dimensionering baserad på modell av naturligt brandförlopp	173
10.6.1 Bestämning av gastemperaturen.....	174
10.6.2 Bestämning av ståltemperaturen.....	176
10.7 Bärförmåga vid brand.....	180
Litteratur.....	180
Internet.....	180
Författare	180
11 ROSTSKYDD	183
11.1 Korrosionsmiljö och Korrosivitetsklasser	184
11.2 Rostskyddsmålning.....	185
11.2.1 Rostskyddsfärgers skyddsmekanism.....	186
11.2.2 Förbehandling	186
11.2.3 Ytbehandling – Målning	188
11.2.4 Rostskyddsfärger.....	190
11.2.5 Arbetsmiljö	191
11.3 Förzinkning.....	191
11.3.1 Varmförzinkning.....	191
11.3.2 Sprutförzinkning.....	193
11.3.3 Målning på zink.....	194
11.4 Konstruktiv utformning	194
11.5 Val av rostskyddssystem	196
Litteratur.....	196
Författare	196
12 REDOVISNING.....	199
12.1 Rollfördelning	200
12.1.1 Totalentreprenad	201
12.1.2 Utförandeentreprenad.....	201
12.2 Olika typer av ritningar	202
12.2.1 Sammanställningsritningar	202
12.2.2 Tillverkningsritningar – förteckningsritningar	206
12.2.3 Montageritningar.....	207
12.3 Ritteknik	207
12.4 Beteckningar	209
Litteratur.....	210
Författare	210
13 TUNNPLÅTSKONSTRUKTIONER.....	213
13.1 Tunnbråttsteknik.....	214
13.1.1 Formgivning av profiler.....	215
13.1.2 Stålsorter.....	215
13.1.3 Beläggningssystem	216
13.2 Tillverkning.....	219
13.3 Produkter.....	220
13.3.1 Skivtäckning och bandtäckning	220
13.3.2 Reglar	221

13.3.3 Sammansatta profiler	223
13.3.4 Profilerad plåt.....	223
13.3.5 Kassetter	225
13.3.6 Pressade plåtprodukter	225
13.3.7 Sandwichpaneler	227
13.3.8 Samverkansprofiler.....	228
13.4 Fästelement	228
13.4.1 Krav på förband	228
13.4.2 Förbandstyper i tunnplåt	228
13.4.3 Styrka och styvhet hos skruvförband	234
13.4.4 Beständighet	236
13.5 Byggnadskonstruktioner	237
13.5.1 Väggar i hallbyggnader	237
13.5.2 Tak i hallbyggnader	240
13.5.3 Uppstolpade tak.....	241
13.5.4 Fasader	241
13.5.5 Lätta bjälklag.....	242
13.6 Konstruktion	243
13.6.1 Brottfenomen	243
13.6.2 Dimensionering	244
13.7 Framtida utveckling	244
13.7.1 Utveckling av befintliga produkter	244
13.7.2 Nya produkter	245
Litteratur.....	245
Författare	246

14 SAMVERKANSKONSTRUKTIONER 249

14.1 Olika typer av samverkanskonstruktioner	250
14.2 Samverkansbalk	253
14.2.1 Utformning	253
14.2.2 Statiskt verkningsätt	254
14.3 Samverkansbjälklag	257
14.3.1 Utformning.....	257
14.3.2 Statiskt verkningsätt	258
14.4 Samverkanspelare.....	259
14.4.1 Utformning	259
14.4.2 Statiskt verkningsätt	260
Internet.....	261
Författare	261

15 MILJÖ..... 263

15.1 Energi	264
15.2 Material	266
15.3 Kretslopp och återvinning.....	268
15.4 Miljöeffekter.....	270
15.5 Innemiljö	272
15.5.1 Fukt och korrosion	273
15.5.2 Luftkvalitet och komfort.....	275
15.5.3 Arbetsmiljö.....	276
15.6 Miljöstyrning	276
15.6.1 Miljöklasser	276
15.6.2 Lagar och miljöpolitik.....	277
15.6.3 Frivilliga åtaganden	277

Litteratur.....	278
Internet.....	279
I 6 DIMENSIONERING	281
I 6.1 Allmänna förutsättningar	282
I 6.1.1 Beräkningsmodeller	283
I 6.1.3 Materialegenskaper.....	287
I 6.1.4 Dimensioneringsvärden för last och hållfasthet.....	289
I 6.1.5 Instabilitetsfenomen	290
I 6.1.6 Slnkhetsparametrar och reduktionsfaktorer	297
I 6.1.7 Egenspänningar	299
I 6.2 Transversalbelastad balk	301
I 6.2.1 Momentbärförmåga vid kompakta tvärsnitt	303
I 6.2.2 Momentbärförmåga vid tvärsnitt som inte är kompakta.....	308
I 6.2.3 Inverkan av vippning	311
I 6.2.4 Dimensionering av balkar enligt flytledsteori.....	318
I 6.2.5 Tvärkraftsbärförmåga	324
I 6.2.6 Bärförmåga vid punktlast	330
I 6.2.7 Nedböjningar	331
I 6.2.8 Dimensionering enligt Eurokod 3	332
I 6.3 Centriskt belastad pelare	339
I 6.3.1 Knäckningsformer.....	339
I 6.3.2 Knäckningslast enligt klassisk teori.....	341
I 6.3.3 Faktorer som påverkar knäckningslasten	342
I 6.3.4 Dimensionering enligt Eurokod 3	344
I 6.4 Böjd och tryckt stång.....	347
I 6.4.1 Verkningssätt	348
I 6.4.2 Andra ordningens effekter m m.....	350
I 6.4.3 Interaktionsformler	353
I 6.4.4 Dimensionering enligt Eurokod 3	354
I 6.5 Speciella balktyper	355
I 6.5.1 Fackverk.....	355
I 6.5.2 I-balkar med profilerat liv	358
I 6.6 Svetsförband	359
I 6.6.1 Förbandstyper: Beräkningssnitt.....	360
I 6.6.2 Svetsgodsets hållfasthet. Bärförmåga hos svetsar	361
I 6.7 Skruvförband	363
I 6.7.1 Beräkning av krafter	365
I 6.7.2 Hållfasthet. Bärförmåga hos skruvar.....	366
Litteratur.....	372
Författare	372
Intressenter i Stiftelsen Svensk Stålbyggnadsforskning	373